

تورل يوردى

توركلرك فائده سنه چاليشير اون بش كونده بر چيقار

يىل ۷ - جلد ۱۴ - عمومى صابى ۱۵۵

۱۶ مارت ، ۱۳۳۴ - صابى ۵

دردى روتو

وهينه موينه آينوي اورمانده كورور . كندينه وارماسنى تكليف ايدەر . — آينو ايسته من . آغلایارق
اوينه دونەر . — آتئسه سى اوکا تسلى و برمكه اوغراشیر . كوزل ائوابلر ياپاجقنى وعد ايدەر . — كنج قيز
بونصیحتى طوتار . صوكر ا بكدن قارايخته آچينير . — « كى كى دوغمايديم » دير . ئولوى آرزولار . —
بوياسلرله فرياد ايدە ايدە ده كيز كنارينه كلير . — باقاركة اونچ كنج قيز اوراده ييقانيور . — اولرله قارىدق
ايستر . صوبونور . صوبه آتيلير . — دالغالر اوني كوتورور ، كرده بووارلانيور . — طاوشان بو قاراخبرى
آيتونك آتئسه سنه كوتورور . — آتئسه سى اوقادار آغلار ، اوقادار آغلاركة كوزياشلىرىدن اونچ نهر ، دوقوز
چاغلایان دوغار . بو چاغلایانلرك اورتاسنده هوش آغاچلى بىتر . بو آغاچلرك اوستنده آلتوندن اونچ غوغوق
قوشى كېزلى معنالى سسلرله ئوتەر .

كوكى بىر مەدن طوقايلا سولە يور، صاچلىرى
ايپك قورده لايلا ده كوكى ملبورم . كوزل ائوابلرله
ارزوم يوقدر . بوغداى ا كىكى ده ايسته م .
بابامك اوندە ، سو كىلى آتئهمك ياننده دار
ائوابلر كىمىك ، قاتى ا كىك بارچالرى يىك داه
اى .

ديدى . كوكى سندن طوقايى ، بارماقلىرىدىن
يوزوكلىرى ، بوينىدىن كىرمانلى ، صاچلىرىدىن
قىر مىزى قورده لايى چىقاردى . هېسنى يرلر
آندى ؛ نه ياپارلر سە ياپسىنلردىن اورمانلرە فېرلاتدى .
آغلایه رق اوينه كلىدى . باباسى نىجرە نك او كنه
اوطورمش بالطاسنه بر صاب ياپيوردى .
صوردى :

— نىچون آغلىورسك ، زواللى قىز جىزم ؟
— آغلامنه ، طالعمەن شىكايته چوق
سېب وار . باباجىم ، كوكىمە طاقديغ كوش
۱۱۰۷

آينو، يوقا هينه نك قارده شى كنج، كوزل
آينو هوش آغاچى داللىرىدىن دمت يايىق اىچون
اورمانه كىتدى . (۱) بردانه باباسنه ، بردانه
آتئسه سنه ، بر اونچى دمت ده آغابكىسە ياپدى .
اورمانى خيزله كېرك اوينه دونه ركن وهينه .
موينه كلىدى . براىچى كىرمانلغە سولە تمش
كنج قىزى تازە چىنلر اوستنده يورور كى كوردى .
ديدىكه :

— اى كنج قىز ! باشقاسى اىچون دكل،
سن يالكىز نىم اىچون كىرمانلى طاقالى ، كوكى
بىر مەدن طوقايلا سولە مەلى ، صاچلىرىكى ايپك
بر قورده لايلا باغلامايسىك !

كنج قىز :

— نەسك اىچون ، نەدە باشقاسى اىچون
(۱) فېنوالر يانيودن صوكر ا هوش آغاچى
داللىرله وجودلرىنى دورولر .

طوقايله سوسله مەلى، صاچلىرىكى ايىك بر قورده لايلاه
باغلامايسىك. « بن طوقايى كو كىمدىن چىقاردىم.
ايىچى كردانلىنى بوشىدىم، ماوى صارغىنى صا-
چلىرىمدىن، قىرمىزى قورده لايى باشىدىن آتدىم.
ھېسنى يىرلە فېرلەتدىم. اورمانلارە صاۋوردىم،
نە ايسىترلەسە ياپسىنلار دېيە. او كادە « نە سىنىك ايىچون،
نە دە باشقاسى ايىچون كو كىسمى بر مەدىن طوقايله
سوسلە يور، صاچلىرىمى ايىك قورده لايلاه دو كو-
مليورم. كوزەل انو ابلردە آرزوم يوق. بوغداى
ا كىكى دە ايسىتىم. بابامك اوندە، سو كىلى
آنىمەك ياندىدە دار ائوابلىر كىيەك، قوروا كەك
پارچالىرى يىمك داھا ايى. » دېدىم.

آنىنە اولادىنە :

— « ھېچ كىدرلەنمە قىزىچىم، دېدى،
بريىل طوزلو تىرە باغى: بو تون قىزلردىن شېشمان
اولاجىسىك. (۱) ايىكچى يىنىن دوموز آتى يە:
دىكر بو تون قىزلردىن سۈملى اولاجىسىك.
اۋچىچى يىل دە قايماقلى چورەكلەرى: ھەر قىزدىن
داھا كوزەل اولاجىسىك. تېدەكى، آغزىنە قىدر
دولۇ آتارە كىت. اۇلا صايدىنى آچ، كوزەل
قاپاغىنى قالدىر اورادە كوتار (۲) ك دو قودىنى،
پەيۋەتەر (۳) ك باپدىنى آلتى آلتون كەمەرلەيدى
ماوى فېستان بولاجىسىك. بن كىنچىل كىمدە
بركون بو كورتلىن طوبلامق ايىچون اورمانلارە،
چىلاك طوبلامق ايىچون داغلارە كىتىم. برفوندا-
لقدە، يىشىل ياپراقلى بر آغاچلىق ياندىدە كوتارك
دو قودىغى، پەيۋەتەر كىيەكلىكى اويناتىدىغى
(۱) فېنوا كويلولرى قادىلار دە طبقاتلى چوق
تقىدىر ايدىرلر.

(۲) آيك قىزى.

(۳) كوتىنىك قىزى.

طوقام ايىچون آغليورم. كەمەرىمك باقىر صاچا قلىرى
قايب اولدى. ناصل آغلامايم ؟

آيتونك قارده شى قايتىك ياندىدە برىاي ياتىغلا
اوغراشيبوردى. اودە صوردى :

— ايىچون آغليورسك، زواللى قارده شىچىم ؟

— سىب چوق، سو كىلى قارده شىم، التون
يوزوكم پارماغىدىن دوشدى. كوموشىدىن ايىچى
كردانلىم آرتق بوشىدە يوق.

آيتونك قىز قارده شى اوك ايىچىدە التوندىن
بر قوشاق ئورويوردى. اودە صوردى :

— ايىچون آغليورسك، زواللى قارده شىم ؟

— سىب چوق. ناصل آغلامايم. شاقلا-
قلىرىدىن آلتون سوسم، صاچلىرىدىن كوموش سوسم،
آلتىدىن ماوى ايىك صارغىم، باشىدىن قىرمىزى
قورده لام دوشدى.

آيتونك آنىمەسى آتارك مەردىۋەنى اوستىدە
سوتىدىن قايتاق چىقاربوردى. اودە :

— ايىچون آغليورسك، قىزىم ؟

دېيە صوردى.

— آدىنى دوغوران، نى بىلەن آنىمەچىم.

ناصل آغلامايم. قارا بىچىم نە ظالم. آغلامايم دە
نە بايايم ! ھوش اغاچى داللىرىدىن دىمت ياتىق
ايىچون اورمانە كىتىشىم. بردانە بايەم، بردانە
سكا، بردانە دە كىنچ قارده شىمە ياتىشىم. اۋە
دونويوردىم. فقط بردن بىرە وادىنىك ايىچىدىن او
سموۋانە (۱) نىك سىنى ايشىتىم قالوۋەنەن (۲)
تارلارلارك نەپەتەن بكا ھاقىرىدى، دېدىكە : « اۋى
كىنچ قىز ! باشقاسى ايىچون دىكل، سىن يالكنز
نىم ايىچون كردانلىق طاقالى، تو كىسى بر مەدىن

(۱) ۋە يەنە، ۋە يەنە نىك اسملىرىدىن.

(۲)

بختی قارا اولانلرک روحیه بوزلو حوالی قوشلرینک
دوشونجهلری صاجاق آلتنده قالمش قاربارچالرینه ،
قارا کلک قویوده اویویان صویه بکزره . برچوق
دفعه لر کدرلی طالعمر برچوجوغک ، یعنی نیم
روحده قورومش چمنلرده دولاشیر . آغاچلرک
داللری آراسندن قایار ، چیچه کلنه ییشیلکلره
قونار . صیق باراقلر ایچنده دونه . نیم روح
قاطراندن کوزهل دکل ، نیم قلم دمیچینک
یانمش کومورندن بیاض دکل . دوغماق ، ایچنده
سوینج بولونغان بوندیاده ، بواوغورسز کونلر
ایچون بویوممک دها خیرلیدی . دها بدی
کیجهک برچوجوقکن ، حیاتک سکزنجی کونی
نولوویرمک نیم ایچون دها آیدیدی . اووقت بکا
پک آرز برشی لازم اولاجقدی : ساده برز
بارچاسی ، اوفاجق برطوبراق کوشه سی . آتم
برقاج کوزیاشی دوکه جکدی . یابام دها آرز . حتی
قارده شم هیچ آغلامایاجقدی .
کنج قیز بویه سویله دجه آغلا بوردی .
برکون آغلادی . ایکی کون آغلادی . اووقت
آنه سی :
— نیچون آغلا بوردک ، طالعمر چوجوق !
دیدی .

— آغلیورم . کونلرمی کوزیاشلری ایچنده
کچیریورم . چونکه سن نی ، اولادیک راختیاره
دهستک اولسون دییه ، ویردک . چوکش
بر آدامه اکنجه اولسون دییه ، ساللاناته دایاق
اولسون دییه ، اولک کوشه نه بکچی اولسون دییه ،
ویردک . آه ، کشکی نی بالقرله قاردهش اولق
اوزره دیکرک دینه آایدک . اوت ، اک کوچوک
بر آغچه دوقوتجه ، هر آیدمه دوشن ، صا .
۱۱۰۹

دویدم . اولره : «ای کوتار ، آلتون سوسلریکی
ای به یوه تهر ، کوموش سوسلریکی زواللی قیزه
یالواران چوجغه ویر !» دیدم . ایکیسی بکا
سوسلری ویردیلر . آلتی ، شاقاقلرمی سوسلدهم .
بابامک اوینه پارلاق چیچک کی کوزهل ، سو-
ینج قادار کوزهل اولارق دوندم . بوسوسلری
برکون طاشیدم ، ایکی کون طاشیدم . فقط
اوچنجی کون هپسینی چیقاردیم . تپه ده کی آباره
اکمکمل صاندیغه قویدیم . بوکون قادار بوسوسلر
اوراده . حتی برکره کیدوب باقادم بیله . هایدی
شیمدی آلتکی ماوی صارغیله ، شاقاقلریکی
آلتون صارغیله صار . بوسکه پارلاق انجیلر ،
کوکسکه آلتون طوقا طاق . قابا بزدن کوملکی
چیقار . اینجه کشتدن برکوملک کی . یوندن
براثواب کی . ایپک برقوشاق صار . ایپکدن
ماوی چورابلر ، کوزهل پوینلر کی . صاچلریکی
برایله دوکومه . بارماقلریکی آلتون یوزوکلرله ،
بیله کلریکی کوموش بیله زینکلرله سوسله . صوکر
عائله کک سونجی ، کندی فانگدن اولانلرک محبتی
کی اوه کل . کچی یولنده کی چیچک کی ،
تارلارده کی چیلک کی ، آسکسندن دها کوزهل ،
دها سویلی پارلایاجقسک . »

آنه اولادینه بویه سویله دی . فقط آینو
بورجاره آدیرمادی . آغلایارق اولک باغچه نه
چیقدی . اوراده هایقیردی ، دیدیکه :

— «بختی یار اولانلرک روحی ، دوشونجهلری
ناصلدر ؟ اولنرک روحی ، اولنرک دوشونجهلری
طبیق برقابک ایچنده — سوینجله اویویان صویه
بکزره . قارا بختی اولانلرک روحی ، بوزلو
حوالی قوشلرینک دوشونجهلری ناصلدر ؟

بوتون کون آغلادی. بوتون کیجه فریاد ایتدی. ایرتسی صباح، شفق آنارکن بر بورونک نهایتده اوچ قیزک بیقاندیغنی کوردی. اونلرک ایچنه قاریشقی ایسته دی. کوملکنی برقامیش دالنه آصدی، ائوابلرینی برقاواغه، چورابلرینی طوپراغه، بوطنلرینی برطاشک اوستنه، انجیلرینی کناره، یوزوکلرینی چاقیلرله قوبدی. صویک یوزنده برتورلو رنکلرله چیزیکله تمش برقایا، آلتون کبی پارلایان دیک برقایا واردی. کنج قیز یوزدرک بوقایابه کیتکه چالیشدی. فقط اوستنه چیقوب اوطورونجه بوقایا بردن بره صاریلدی. ده کیزک دینه یووارلاندی.

کووه رین بویه قایب اولدی. کوزهل قیز جغز بویه تولدی.

تولورکن، صولرک دینه اینرکن دیدیکه: — «ده کیزه بیقانتق ایچون، کورفرزه یوزمک ایچون کلشدم. ایشته شیمدی قایب اولویورم. زواللی کووه رجین، زواللی کدرلی قوش، نه قدر وقتسز برجلله تولویورم! آه، بوتون بو حیات دوام ایتدکجه بابام بوبویوک کورفرزه بالق طومتق ایچون کله سین!»

«ده کیزه بیقانتق ایچون، کورفرزه یوزمک ایچون کلشدم. ایشته شیمدی قایب اولویورم. زواللی کووه رجین، زواللی کدرلی قوش، نه قدر وقتسز برجلله تولویورم. آه، بوتون بو حیات دوام ایتدکجه آنهم بوبویوک کورفرزه اکمکی ایچون صوآلمغه کله سین!»

«ده کیزه بیقانتق ایچون، کورفرزه یوزمک ایچون کلشدم. ایشته شیمدی قایب اولویورم. زواللی کووه رجین، زواللی کدرلی قوش! نه قدر وقتسز برجلله تولویورم! آه، بوتون

لایان بر آدامه ده ستهک اولمقدن، اختیاره خدمتیجی اولمقدن، دکیز دینه کومولک، ده کیز حیوانلریله اقربا، بالقیلرله قاردهش اولق، دالنه لرک آلتده یاشامق داهائی.

بونکله برابر آینو تپه ده کی آباره چیقدی. آلااعلا صاندیغنی آجدی. آلتی آلتون که مرله یدی ماوی فیستانی چیقاردی. صوکر اوئلری کیندی، قوشاندی. شاقاقلرینه آلتون برسوس قوبدی. صاچلرینک آراسنه کوموش تللر نوردی. آلتنه ماوی اییکدن بر صارغی صاردی. باشنه قیرمزی بر قورده لا طاقدی. کنیش چوللرده، ایشله تمش اورمانلرده، باناقللرده، تارالرده سرسری سرسری دولا شغه باشلادی. بویه برتورکو چاغریبوردی:

«قلم اغریبور، باشم اغریبور. فقط بو کافی دکل، نیچون بیک دفعه داهاز یاده اضطراب چکه میورم. زیرا اووقت تولوم کلیر، بی بوفلا کتدن قورتاریر. اودت بتم ایچون، تولوم حوالینک کردابلرینه، یرلرک دینه ایتک، بودنیایی ترک ایتک زمانی کلدی. ده کیزک دینه یووارلاندیغنی وقت، بالق دولو صواچنه، درین دالغالرینک آلتنه، سیاه جامورلره دوشدیکم وقت بابام آغلاما یاجق. آنهم بوفلا کتی فنا کورمه جک، قیز قارده شمک یاناقلرینی برداملا کوزیاشی ایصلاعا یاجق. قارده شمک کوزلری قورو قلا جق.»

آینو برکون کیندی. ایکی کون کیندی. اوچتیجی کون قارشیشه ده کیزک سازلرله نورتولو ساحلری چیقدی. کیجه، دورینی بر اقدی. قاراقلر اوئی دورمنه مجبور ایتدی. آینو، نهایتسز ده کیزک کنارنده برطاشه اوطوردی.

نقطه سوله به ميه جگمدين قورقاييكنز، ديدى.
طاوشان صبحرامغه، قولاقلى صاريلمغه
باشلادى. چنكل آياقلى اوزاق يرلك اوستدن
آنلادى. خاچ وارى اغزى خفيفجه آينونك
كوزل اوينه، ناملى اوينه دوغرو اوزاندى.
حامك يانه كلدى. قاپنك اشيكنه چيقدى،
اوطوردى. حمام كنچ قيزلرله دولويدى.
طاوشان ديديلر كه :

— « بورايه كل، ايكرى آياقلى حيوان !
سنى پيشيردم، بورايه كل، يوارلاق حيوان !
افدينك كيجه يمكى ايچون، خانك آقشام يمكى
ايچون، قيزك قهوه آلتيسى ايچون، اوغلك صباح
يمكى ايچون سنى قيزارالم. »

يوارلاق كوزلو طاوشان جسورجه جواب
ويردى :

— « اكر خوشنه كيدرسه لامبو (۱) كلسين،
سزك تجربه لر يكنزده پيشسين ! بكا كلنجه، بن
خير كتيريورم. اولان يتهنى سزه اغزردن
سويليه جگم. كنچ قيز صويه دوشدى. بياض
خلقهلى، باقير كه مەرلى، كوموش صارغىلى
كوزل قايب اولدى. بالقلرك قارده شى، صو
خلقنك اقباسى اولقى ايچون ده كيزك ديبه،
بويوك دالعه لرك آلتنه ايندى. »

اووقت آينونك آنه سى آغلامغه، فرياد
ايتمهك باشلادى. ديديكه :

— « ص قينكز، آى زواللى آنه لرا ! صا
قينكز، بنم يادديم كي، بنم زواللى قيزلريم،
سوكيلى كوه رجىلريمه ياديم كي، بودنياده
قيزلريكنزى كندى بكنمه دكلى ادايه ويرمك
ايچون ساللامدن، بويومكدن صا قينكز ! »

(۱) فنالق مؤكلى .

بوحيات دوام ايتدكجه قارده شم بويونوك كورفره
مخاربه آنى ييقامق ايچون كله سين ! »

« ده كيزه ييقامق ايچون، كورفره يوزمك
ايچون كله شدم. ايسته شيمدى قايب اوليورم.
زواللى كوه رجين، زواللى كدرلى قوش !
نه قادار وقتسز راجله توليورم. آه بوتون بو
حيات دوام ايتدكجه قيز قارده شم بويونوك كورفره
كوزلرينى ييقامغه كله سين ! »

« صولرينك بوتون داماللى قادار قانار.
يمك داماللى، بوتون بالقلرى قادار ائلمك
پارچالرى، كنارلنده كي دالار قادار كهكلر يمك
پارچالرى، بوتون چنلرينك صايلرى قادار
صاچلر يمك قيللرى اولاجق. »

كنچ قيزك آچيقل سراجامى، كوزل
كوه رجينك صوكى بواولدى. آينونك كوزل
اوينه، ناملى اوينه بوقارا خبرى اغيزدن كيم
كوتوره جك؟ آنى كوتوره جك. خار، آنى
قونوشمق بيلمور. آنى، حيوان سورولرى
ايچنده قايب اولدى.

آينونك كوزل اوينه، ناملى اوينه بوقارا
خبرى اغيزدن كيم كوتوره جك؟ قورت! خار.
قورت قونوشمق بيلمور. قورت، قويون
سورولرى ايچنده قايب اولدى.

آينونك كوزل اوينه، ناملى اوينه بوقارا
خبرى اغيزدن كيم كوتوره جك؟ تيلكى اخير،
تيلكى قونوشمق بيلمور. تيلكى قاز سورولرى
ايچنده قايب اولدى.

آينونك كوزل اوينه، ناملى اوينه بوقارا
خبرى اغيزدن كيم كوتوره جك؟ طاوشان !
اوهت، طاوشان :

— بكاسويله ن شيتى اونونا جگمدين، نقطه سى

ايكنجى غوغوق :

— نشانلى ، نشانلى !

ديدى .

اوچىنچى غوغوق :

— سوينچ ، سوينچ !

ديدى .

« عشق ، عشق ! » ديهن غوغوق ده كىزك

ديبنده عشقندن محروم قالان كنج قىز ايچون

اوج آي ئوتدى . « نشانلى ، نشانلى ! » ديهن

غوغوق نشانلىسىدن محروم قالوب آجى كدرله

ماتم طوتان عاشق ايچون آلتى آي ئوتدى .

« سوينچ ، سوينچ ! » ديهن ، عمرى اولدقچه

زواللى سوينچدن محروم آنه ايچون ، هيچ

دورمادن اغلايان قادين ايچون ئوتدى . ئوتدى .

هيچ صوصمادى .

اينونك آنهسى :

— « الملى بر آنه غوغوق قوشنك ئوتوشنى

اوزون مدت ديكلمه مليدر ، ديدى ، غوغوق

قوشى ئوتدىكى زمان قلب چاربار . كوزلر دولار .

نوخوددن ايرى ، باقلا توخومندن دولغون كوز

ياشلىر ياناقلره دوشر . اودت ، ايلك بهارك غوغوق

قوشنه قولاق ويريليرسه عمر بر اندازه قيصاير ،

وجود بر قاريش اختيارلار . بوتون وجود

قىريلير ، چوكر . »

عمر سيف الدين

آنه اغلادى . آغلادى . ماوى كوزلرينك

ياشلىرى كدرلى ياناقلرينه دوشدى . برداملا

ياش دوشدى . صوكرا برداملا داها . . . كدرلى

ياناقلردن كوزل كوكسته يووورلاندى . برداملا

ياش دوشدى . برداملا داها . . . كوزل كو-

كسندن ائوابلرينك اينجه قيويريلرينه يووورلاندى .

بردامله ياش دوشدى . برداملا داها . . .

ائوابلرينك اينجه قيويريلردن كنارلرى قيرمىزى

ايشلهملى چورابلرينك اوسته يووورلاندى .

برداملا ياش دوشدى . برداملا داها . . . قيرمىزى

ايشلهملى چورابلردن ، آلتون كنارلى يوطىنلرينه

يووورلاندى . برداملا ياش دوشدى . برداملا

داها . . . آلتون كنارلى يوطىنلردن آياغنك

آلتنده كى طوبراغه يووورلاندى . يوياشلر طوبراغك

قايداسى ايچون ، طوبراغك اوستنده ، صوبك

كىفى ايچون صوبك اوستنده آقدى . بوكوز

ياشلردن اوج نهر ، نهردن اوج چاغلان ،

بوچاغلانلر اورتاسنده اوج ادا چيقدى .

هر آداده بر آلتون داغ قاياردى . هر داغك تپه سنده

اوج هوش آغاجى ييتدى . هر آغاجك اينجده

اوج كوزل غوغوق قوشى بيذا اولدى .

بو قوشلر ئوتىمكه باشلاديلر .

برنجى غوغوق :

— عشق ، عشق !

ديدى .

